

KONFLIKT INTERESÓW – INFORMACJE DLA BENEFICJENTÓW

Co to jest konflikt interesów ?

Konflikt interesów istnieje wówczas, gdy bezstronne i obiektywne pełnienie funkcji podmiotu lub osoby upoważnionej do działań finansowych jest zagrożone z uwagi na jakiegokolwiek interesy osobiste. Oznacza to, że konflikt interesów wystąpi, gdy pracownik, który podejmuje decyzję związaną z wydatkowaniem środków UE lub uczestniczy w przygotowaniu tej decyzji, ma lub może mieć osobisty interes w sposobie załatwienia sprawy. Mogą to być względy rodzinne, emocjonalne, sympatie polityczne lub związki z jakimkolwiek krajem czy interes gospodarczy. Do konfliktu dochodzi nie tylko wtedy, gdy pracownik w danej sprawie działa w osobistym interesie, ale także gdy istnieje podejrzenie, że interes osobisty przeważa nad troską o interes publiczny (tzw. postrzegany konflikt interesów). Występowanie konfliktu interesów samo w sobie nie jest niezgodne z prawem. Sprzeczne z prawem jest branie udziału w danym procesie, gdy konflikt interesów występuje.

Podejmowanie jakichkolwiek działań, które mogą spowodować powstanie konfliktu interesów na szkodę Unii, jest zakazane.

Zakaz ten:

- obejmuje wszystkie podmioty upoważnione do działań finansowych w wykonaniu budżetu unijnego i osoby, które np. decydują w sprawie wyboru projektów czy wykonawców, przygotowują, podpisują lub akceptują dokumenty związane z wydatkami (np. fakturę, listę sprawdzającą lub informację pokontrolną),
- dotyczy działań przygotowawczych, oceny wniosków o dofinansowanie, wyboru projektów, audytu i kontroli oraz realizacji projektu, np. przy wyborze wykonawców w zamówieniach publicznych.

Zapobieganie konfliktowi interesów

Działania, które służą zapobieganiu konfliktowi interesów, to m.in.:

1. stosowanie zasady „dwóch par oczu”,
2. zobowiązanie pracowników do bezzwłocznego poinformowania bezpośredniego przełożonego o możliwości wystąpienia konfliktu interesów,
3. składanie przez pracowników instytucji oświadczeń o braku konfliktu interesu przy wykonywaniu swoich obowiązków, jeżeli proces tego wymaga,
4. składanie innych oświadczeń wynikających z prawa krajowego, np. po polskiej stronie wsparcia obowiązuje składanie oświadczeń, o których mowa w art. 56 ustawy Prawo zamówień publicznych, oraz wyłączenie z prowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego osób, których dotyczy konflikt interesów,
5. zapewnienie rozdzielenia funkcji w instytucji,
6. podnoszenie świadomości pracowników w zakresie zapobiegania konfliktowi interesów poprzez uczestniczenie w szkoleniach, spotkaniach, konferencjach, grupach roboczych czy zapoznawanie się z publikacjami, dokumentami lub materiałami,
7. wydanie kodeksu postępowania, który będzie miał zastosowanie do wszystkich aspektów pracy, zwłaszcza w obszarach obejmujących kontakty ze społeczeństwem, środkami finansowymi lub podejmowanie decyzji, w których niezbędne jest sprawiedliwe traktowanie wszystkich podmiotów.

Weryfikacja oświadczeń

W programie wprowadzony został mechanizm weryfikacji oświadczeń o braku konfliktu interesów oraz badania powiązań osób i podmiotów zaangażowanych w wydatkowanie środków funduszy europejskich.

Kontrolerzy podczas weryfikacji wydatków związanych z zamówieniem publicznym weryfikują oświadczenia pracowników zamawiającego składane przy udzielaniu tego zamówienia.

Oświadczenia weryfikujemy m.in. w oparciu o dostępne bazy danych, rejestry (np. KRS), dane zgromadzone w systemie teleinformatycznym.

Po polskiej stronie programu do weryfikacji powiązań wykorzystujemy aplikację SKANER.

Jakie są konsekwencje stwierdzenia konfliktu interesów?

Samo pojawienie się konfliktu interesów nie stanowi nadużycia. Natomiast nadużyciem jest zaniechanie powiadomienia o konflikcie interesów przełożonego i wyłączenia z wykonywania zadań osób, w stosunku do których konflikt ten istnieje.

REKOMENDACJA:

- **Jeśli stwierdzisz ryzyko konfliktu interesów podczas wykonywania zadań, poinformuj o tym swojego przełożonego.**
- **Przełożony potwierdza na piśmie, czy faktycznie istnieje konflikt interesów.**
- **Jeśli istnieje konflikt interesów, przełożony zapewnia, że osoba, której konflikt dotyczy, wyłączy się z dalszych działań.**

Instytucja uprawniona do weryfikacji powiązań przeanalizuje – w kontekście przepisów prawa, zasad programu i mającej zastosowanie procedury – konsekwencje stwierdzenia każdego konfliktu interesów, który nie został zgłoszony.

UWAGA! Konsekwencjami wykrycia niezgłoszonego konfliktu interesów mogą być:

- unieważnienie wyboru projektu do dofinansowania i ponowne skierowanie go do oceny, jeśli wymagają tego procedury,
- unieważnienie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego,
- unieważnienie umów/porozumień,
- zawieszenie płatności,
- nałożenie korekty finansowej,
- odzyskanie wypłaconych środków,
- zgłoszenie popełnienia przestępstwa polegającego na składaniu fałszywych oświadczeń.

Konflikt interesów w zamówieniach publicznych

Konflikt interesów w zamówieniach publicznych występuje, gdy osoba, która działa w imieniu instytucji zamawiającej, ma bezpośrednio lub pośrednio interes osobisty, który może zagrażać jej bezstronności i niezależności w związku z prowadzonym postępowaniem o udzielenie zamówienia publicznego. Dotyczy to osób, które:

- biorą udział w prowadzeniu postępowania o udzielenie zamówienia publicznego,

- mogą wpłynąć na wynik tego postępowania.

Polskie prawo zamówień publicznych nakłada na zamawiającego obowiązek wyłączenia z postępowania o udzielenie zamówienia publicznego osób, wobec których istnieją wątpliwości co do ich bezstronności.

UWAGA! W projektach dofinansowywanych z funduszy wspólnotowych wydatki kwalifikowalne muszą być ponoszone z zachowaniem zasady uczciwej konkurencji, efektywności, jawności, przejrzystości oraz równego traktowania wykonawców.

Kontroler weryfikuje wydatki poniesione na realizację projektów, w tym prawidłowość udzielenia zamówienia publicznego. Kontroler uzna wydatek za niekwalifikowalny, jeżeli stwierdzi powiązania, które budzą wątpliwości co do zachowania wymienionych zasad, a beneficjent nie przedstawi wyjaśnienia jednoznacznie potwierdzającego przestrzeganie tych zasad.

UWAGA! W przypadku stwierdzenia konfliktu interesów w zamówieniach publicznych KE nakazuje nałożenie korekty finansowej w wysokości 100%, czyli na najwyższym poziomie bez możliwości obniżenia tej korekty. Oznacza to, że jeśli Kontroler w trakcie weryfikacji wydatków zamówienia publicznego stwierdzi wystąpienie konfliktu interesów, to cały wydatek uzna za niekwalifikowalny.